Q. D. O. M. B. V.

HISTORIAM ECCARDI II. MARCHIONIS MISNIÆ

ET IN EA

TRANSLATIONEM SEDIS EPISCOPALIS CIZA-NUMBURGUM

PUBLICO EXAMINI SISTUNT

PRÆSES

CASPAR SAGITTARIUS D.
Histor. Prof. P.

ET

RESPONDENS

PHILIPPUS BERNHARDUS Eck
RODA-THURINGUS.

JENÆ
Typis NISIANIS, Anno CIƆ IƆC LXXX.

VIRO
ILLUSTRI GENEROSO & PRÆSTRENUO
DOMINO
JOHANNI DITERICO
A SCHONBERG
Hæreditario Domino in Goldscha & Wolchendorf, Consiliario intimo & Cancellario Saxo-Altenburgico, &c.

Vt &

VIRO
MAGNIFICO, EXCELLENTISS. & CONSULTISS.
DOMINO
JOHANNI CASPARI
HENDRICH
Hæreditario Domino in Benndorff & Nider-Wellnborn, JCto consummato, Consiliario Saxonico & Proto-Synedrii Saxo-Altenburgici Præsidi.

Mæcenatibus & Patronis suis summo observantiæ obsequiique cultu [illegible]atem devenerandis.

CCARDVM II Vobis ſiſto, Viri Maximi, inclytum ſeculo XI. Germaniæ Principem, eundemque Marchiæ Miſnenſis præpotentem Dominum. Etſi ſtatua ejus in æde cathedrali Numburgenſi conſpicua, ipſa tamen hiſtoria hactenus prope in obſcuro, certe tanta non fuit cum cura pertractata, quantam & genus & merita Herois videbantur exigere. Enim vero Patre natus eſt Eccardo I. Miſniæ non minus Marchione, quam Thuringorum Duce, qui tantum nominis gloriæq; contraxerat, ut ab Ottonis III. Germaniæ Regis ac Romani Imperatoris exceſſu utriusque faſtigii conſequendi ſpem haud exiguam conciperet. Svonchildæ matris conditio quoque illuſtris erat, cujus patrem Hermannum Billingum ex dynaſtis Saxonicis pro virtutum meritis adeo æſtimavit Otto I. Cæſar, ut ſplendidiſſimo Ducis Saxoniæ elogio ampliſſimæq; provinciæ coronaret regimine. Quid dicam de Eccardi noſtri meritis Henrico III. Imp. usq; adeo probatis, ut Fideliſſimi Fidelis præconio omni triumpho potiori eundem mactaret. Inter reliqua autem Eccardi geſta præcipue eminet Epiſcopalis ſedis Ciza Numburgum verſus translatio, digna utique quam in paulo curatius inquireremus, cum præſertim præcipua ejus cauſa nec diligentiſſimo Citizenſis hiſtoriæ conditori Paulo Langio Boſovienſi monacho fuerit perſpecta. Quod certiora hac de re detur profiteri, vetuſta faciunt diplomata, quæ in Eccardina hac hiſtoria in lucem proferuntur. Non autem aliis, quam Vobis, Mæcena-

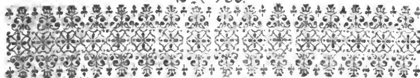
cenates optimi, hoc Antiquitatum nostratium specimen erat offerendum, quippe qui historiæ Germanicæ & patriæ inprimis estis intelligentissimi, ac omnes illos æstimatis & fovetis, qui in iis sollicitius elaborare cupiunt: quin & ipsi non raro in iis rimandis & discernendis operam ponere munerum vestrorum splendore non indignũ censetis. Vidi ejus rei apud Præsidem hujus exercitii Academici testimonia luculenta, nec est, cur diffitear, ipsum illum esse, qui hoc studiorũ genus vel ab infinito usu suo toties mihi commendaverit, & ad hanc quoque inscriptionem auctor mihi fuerit. Huc accedit rarum istud ac singulare patrocinium, quod a tot retro annis pater meus Ser. Duc. Saxo-Altenburgicis serviens locupletissime expertus, & cujus partem vestra magnitudo in meam quoque parvitatem cœpit derivare. Ita pergite Statores Consiliorum Ducalium splendidissimi, ac porro non minus Genitorẽ meum quam me perennatura vestra gratia complectimini. Pro quo uti immortales per omnem vitam Vobis habuero grates, ita cœleste Numen continentibus precabor suspiriis, velit Vos decora patriæ ac fulcra excellẽtia servare diutissime, ac aliis super alios successibus mirifice augere. Si deniq; hanc qualemcunq; dedicationem pro gratulatione splendidissimorum, quibus a Sereniss. Patriæ Patre nuper aucti estis, munerum accipere non dedignati fueritis, in cœlo se putabit

V. VIRI MAXIMI

Scribeb. Jenæ XXVII. Julii An. cIↃ IↃc LXXX.

observantissimus cliens ac admirator perpetuus

PH. BERNHARDUS ECK.

SECTIO I.

ECCARDVS II. Marchio Misniæ Patrem habuit Eccardum I. Marchionem Misniæ & Thuringiæ Ducem: matrem, Syonchildam, Hermanni Billingi, Saxoniæ Ducis filiam: fratres, Hermannum & Guntherum: Sorores, Luidgerdam, Mathildam & Odam: patruos, Guncelinum & Brunonem.

Et Pater ECCARDI II. & mater, nec minus fratres & sorores, itemque patrui ex Historia ECCARDI I. a Cl. Dn. Præside anno CIↃIↃCLXXV. in hac Salana publice proposita jam innotuerunt. Matris, fratrum sororumque notitiam pandit Sectio XVIII. Patruorum, Sectio III. Hermannus autem frater, & patruus Guncelinus denuo in hac ipsa dissertatione non semel in conspectum venient.

SECTIO II.

Postqvam Eccardus Pater ab Ottonis III. 1002.
Germaniæ Regis & Romani Imp. excessu regnum affectans Poledæ erat occisus, & Jenæ sepultus, Eccardus II. una cum matre ac fratribus Misnam concessit.

 De

De cæde & sepultura Eccardi I. a Dn. Præside actum laudatæ dissertationis Sect. XVI. & seqventi. Ditmari Episcopi Mersburgensis verba huc facientia, ut & profectionem Misnensem significantia ex lib. V. Histor. repeto : *Hermannus accepta nece parentis improvisa, cum matre celeriter occurrit, patrisque corpus ingenti luctu suscipiens, in urbe, quæ JENA dicitur, sepeliri fecit. Peracto autem tricesimo die, Domina Schvoncbilda ad Misni proficiscitur cum filiis.* Tricesimus ille dies (quod in transcursu moneo) subindicare videtur, menstruam illam ab obitu nostratium quietem jam tum illo ævo receptam fuisse.

SECTIO III.

1003. Misnam tum ex paterna hæreditate accepisse videtur Hermannus, Eccardi II. frater: sed brevi post occupat Guncelinus patruus, ac Boleslao Polono deditam custodiendam accipit. Qvam cum ille postea restitui sibi postularet,
1004. Guncelinus formidine novi ab Henrico II. Rege periculi, cujus interea militem præsidiarium receperat, id detrectat.

§. I. Prolixe rem omnem exponit Ditmarus lib. V. pag. 108. 109. 115. editionis Maderianæ. Nonnulla huc spectantia afferam : *Interim* Bolizlaus, Misetonis *filius, patre longe inferior, de morte lætatur Comitis* Ekkehardi, *moxque electo exercitu omnem* Geronis *Comitis* Marcham, *citra* Albim *jacentem, deindeque præmissis obsidibus* Budissinam *civitatem cum omnibus adpertinentiis, comprehendens, statim* Strelam *urbem invasit,* Misnenses *pecunia corrumpere clam tentans.*

Qvi

Qui novis semper gaudentes, in una dierum, cum præsidii maximam multitudinem, ob acqvirendam eqvorum annonam, exisse comperirent, portam qvæ Orientem respicit, in ea parte, qva satellites habitant, dicti Slavonice Vethenici Cukesburgiens, Guncelino *ad hoc Duce irruunt,* Breccionemque, Hermanni *Comitis satellitem, primo occidentes, ad caminatam ejusdem omnes armati conveniunt, fenestram lapidibus impugnant grandibus, dominum urbis,* Ocerum *nomine, sibi ad occidendum reddi vociferantes. Sed* Ditmarus *miles, ex cubiculi sola munitione,* qvare sic, *infit,* agitis? qvis furor vos ita seduxit? ut obliti beneficiorum Comitis Ekkihardi, spontaneæque invitationis, sic assurgitis in perniciem filii? Si causam tanti facinoris seu publice seu clam cuiqvam nostrum vultis aperire, commissi emendationem vobis complacitam, futurique timoris vestrimet securitatem ex mei Senioris, nostrorumque omnium parte, firmiter, qvalitercunque vultis, promitto. Hunc qvem in mortem vobis dari inclementer exposcitis, nobis viventibus non accipitis. Pauci sumus, aut communiter mori, aut incolummes urbe hac nos exire pro certo sciatis. *Tunc illi auditis sermonibus his, colloqvuntur, abeundique licentiam hic præstantes, Ducem* Bolizlavum *per internuncios invitant, portisque eundem suscipiunt apertis. — Interim dum Rex* Henrici *Comitis urbem,* Crusin *vocatam, possedit,* Bolizlavus *eum in aliquo lædere summopere nisus, clam exercitum colligit, & per nuncios suimet* Guncelinum *fratrem hortatur, ut memor firmæ promissionis, urbem* Misnensem *suæ redderet ditioni, amicitiamq; renovaret pristinam. Ille autem sciens, istius ingressu a gratia Regis, & a domino tali se penitus exclusum iri, mandatis talibus respondit:* Omnia quæ præter hæc a me expetis, frater, libenter

impendo, & si unqvam hæc faciendi opportunitas accidit, non recuso. Sunt mecum senioris mei satellites, qui talia non patiuntur, & si hoc publicatur, vita mea cum omnibus qvæ possideo, periclitatur. *Hac legatione accepta* Bolizlavus, *internuntios custodiri, & legionem ad* Albim *properare jussit*.

§. II. Non adeo diu post excessum Eccardi I. hæc gesta esse autumo: certe Fabricium *Annal. Urbis Misnæ lib. I.* ad annum CIↃX. illa referentem non puto audiendum. Sed & idem tum in his Annalibus, tum *Originum Saxonicar. lib. III.* in ipsa historiæ serie cespitat aliqvoties; qvæ tamen hic examinare nostri non est propositi.

SECTIO IV.

Ob hoc Guncelinum Marchionis Misnensis munere elogioque, qvæ alioqvin Eccardi I. filiis, certe Hermanno majori fratrum deberi videbantur, ab Henrico II. Cæsare ornatum reor.

Eccardo I. Marchiam Misnensem, quæ olim ex arbitrio Regum Germaniæ pendebat, in hæreditatem cessisse, magnorum virorum est opinio, eoque ipse Cl. Dn. Præses inclinat in Historia Eccardi I. Sect. VIII. §. IV. Et vero nisi Eccardi Patris obstitisset arrogantia, novarumque rerum studium, nec Guncelini patrui accessisset perfidia, dubium non est, qvin hæc Hermanno obtigisset. At prævaluisse videtur Guncelinus, fratris filiis nimium infensus: qvem ex eo aliquoties *Marchionis* titulo mactat Ditmarus.

SECTIO V.

1008. Post aliqvot annorum decursum cum simul-

multas Guncelinum inter & Hermannum in sævum erumperet bellum, ECCARDUS II. Hermannum fratrem, præsertim in occupando nobili ad Salam castello strenue adjuvit.

§. I. Ditmarus lib. VI. pag. 153. Hermannus *Comes &* Guncelinus *Marchio invicem certantes insitato in his regionibus more conflixere. Namque* Guncelinus Strelam *civitatem* a militibus Hermanni custoditam *expugnare tentans, & nil proficiens,* Rochlitz *urbem juxta* Mildam *flumen positam, & non bene provisam, incendio consumere precepit. Insuper quicqvid incommoditatis prædicto Comiti, qvia semper patrui in fratribus filios severi, facere potuit, id nullatenus distulit.* Hermannus & Ekkihardus *confratres castellum qvoddam, juxta* Salam *situm, qvod* Guncelinus *unice sibi dilectum muris & præsidio firmavit, bonisqve innumerabilibus implevit, ex improviso manu valida circumdantes expugnant, & divisa omni congerie, radicitus illud dejiciunt, ac incendio consumunt.*

§. II. Qvodnam fuerit ad Salam castellum, a nobili fratrum biga expugnatum nondum memini me legere: & qvia Dn. Præses jam tum de Eccardo I. commentans de eo viros in his studiis bene versatos per literas consuluit, nec certa habuit comperire, videndum an posterior ætas tam hæc, qvam alia multa apud Ditmarum abstrusa aperuerit.

SECTIO VI.

Ne belli hujus intestini flamma serperet latius, Henricus II. Cæsar eam restincturus Guncelino æque ac Hermanno & ECCARDO fratribus

bus diem dicit Mersburgi. In illa disceptatione cum causam obtinuissent fratres, Guncelino Marchioni surrogatus Hermannus per legatum Cæsaris introductus est.

§. I. Ditmarus lib. VI p. 153. *Pervenit hoc ad aures Regis, & confestim idem ad* Merseburg, *hæc ad discutienda properavit. Sed cum ibidem prædictorum sententias Comitum animadvertisset, culpam omnem* Guncelino *imputat, quia se in multis prius sperneret, & in illato sibi dedecore ultorem non exspectaret. Adjecit autem, qvod familias multorum, sæpe id sibi qverentium, Judæis vendidit, & nec jussu suo has reddere, nec latrocinia, multis a sua potestate nocentia, unqvam curavit compescere. Insuper qvestus est, qvod majorem apud* Bolizlavum *fratrem gratiam hactenus habuisset, quam ei deceret, aut sibi placere deberet. Hic etiam præsentes erant, qui cum semetipsis reum esse majestatis, accusare voluerunt. Inter tot lamentationes & ejusdem suorumque excusationes, Principum communiter consilium a Rege quæritur, & ab his diu hoc secrete volventibus, taliter respondetur:* Scimus hunc erga vos inexcusabilem non esse, & ut vestræ pietati se, omni reluctatione remota, tradat, nobis bonum videtur. Admoneat vos misericors Dominus, ut non qualitate suimet meriti, sed pro quantitate ineffabilis clementiæ vestrimet, ad exemplum omnibus ad vos conversis in eo faciatis. *Horum consilio Rex adspirans, suscepit eundem, &* Arnulpho *Antistiti firmiter custodiendum tradidit, præsidii continuatione ab hostibus* Misni *muniens, eamque ad tempus providendum* Friderico *committens.*

§. II. Sic igitur non tam Misniæ Marchio factus Frideri-

deri-

dericus, Ilburgi Comes, qvam provincia Marchiæ Misnensis ad tempus eidem commissa fuit. Hunc Fridericum esse reor, qvem primum Misnæ Burggravium facit Fabricius: incertum, qvo auctore.

§. III. Qvid porro actum de Guncelino, non liqvet. Fabricius qvidem *Origin. Saxon. lib. III.* (p. 395.) scribit, in urbe Libussa, qvam Rex (Henricus) instauraverat vitam degere jussum: porro capta a Boemo Libussa & cremata, Guncelinum cum reliqvis abductum, sed mox in vinculis detentum Papebergæ, ac septimo demum anno liberatum mense Decembri nati Christi supra millesimum octavo decimo. Sed nihil horum legas apud Ditmarum: ad qvem provocat tamen Fabricius. *Guncelinum* qvidem *de Wisso, & ejusdem infelicem custodem Scbich vulneratum* tradit Ditmarus lib. VI. pag. 169. longe hunc tamen alium puto a Guncelino Marchione, Eccardi nostri patruo.

§. IV. Damnato autem captoque Guncelino successor datus est Eccardi frater HERMANNVS. Sic enim laudato loco pergit Ditmarus pag. 154. *Proxima vero messe interventu Reginæ & instinctu cari* Tagmonis, Hermanno *Comiti Marchiam dedit, & consilio & laude Principum eorundem.* —— *Posthac* Hermannus *Comes per Regalem nuncium introducitur, ac debitoribus suis, qvicqvid in eum deliqverant, dextra hoc affirmante, ab eo remittitur.*

SECTIO VII.

ECCARDVS postea clandestinam cum Boleslao Polono amicitiam colit: fovet ejus speculatores, & demum absque Henrici II. Cæsaris venia

venia ad illum proficiſcitur, & de Cæſare multa loqvitur odioſius. Ideo ad cauſam dicendam evocatus, cum judicium damnationis metu detrectaret, bonis exuitur.

Ditmarus lib. VI. pag. 175. *Inſuper regias pervenit ad aures, qvod nepos meus* Wirinharius *cum* EKKIHARDO, Hermanni *Marchionis fratre ad* Bolizlavum *ſine licentia pergerent, ibidemque multa gratiæ ſuimet contraria loquerentur, ejusque nuncios hic ſæpe in ſecreto haberent. Hoc omne Rex ſuſcipiens, utrosque in ſuam venire præſentiam juſſit. Id cum facere non auderent, comprehenſis omnibus ſuimet bonis, ut regiæ poteſtati reſiſterent, diffamantur.* Fabricius origines hujus hiſtoriæ altius repetit, nempe a litibus inter Epiſcopum Mersburgenſem & Eccardum, qvibus cauſam dederit Heico qvidam Ameslebius. Sed multa in narratione Fabriciana Cl. Dn. Præſidi ſunt ſuſpecta.

SECTIO VIII.

Tandem tamen ECCARDVS Cæſari ex qvorundam interceſſione reconciliatur ſuaque recuperat.

Ditmarus d. l. *Tandem nepos meus* (Wirinharius) *gratiam & incolumitatem cum prædio ſuimet & auro comparavit. Alter vero* (ECCARDVS II.) *longe poſt cum fideli interventu reſtituitur.*

SECTIO IX.

1015. Cum denuo ad bellum inter Henricum Cæſarem & Boleslaum deventum, ac cæſus in eo eſſet

ſet Gero Orientalis Marchio, ECCARDVS cum Hermanno & Gunthero fratre ejus ſepulturæ in monaſterio Neuburgenſi ad confluentes Bodam & Salam interfuit.

Ditmarus lib. VII. pag. 195. *Imperator* Geroni *Archiepiſcopo, &* Geroni *inclyto Marchioni, ac* Burckhardo *Comiti Palatino reſiduos committens, progreditur.* —— Luidolfus *autem juvenis cum paucis capitur, &* Gero *ac* Volcmarus *Comites cum CC. militibus optimis occiſi, ſpoliati ſunt.* —— *Imperator ut hoc triſte nuncium audivit, ad tollenda interfectorum corpora redire voluit: ſed multorum tardatus conſilio, id qvaſi invitus omiſit, &* Eidum *antiſtitem, qvi eis licentia infauſti Ducis ſepulturam impenderet, &* Geronis *corpus Marchionis imploraret, remiſit.* —— *Funus autem prædicti Marchionis & ſocii ejus* Widredi *usque ad* Miſni *fecit reduci. Hæc ibidem* Hermannus *Comes flebiliter ſuſcipiens, & usque ad novam urbem (ubi* Gero *Colonienſis Archiepiſcopus &* Thiedmarus *Marchio frater ejus, vitricus iſtius, pater autem interempti Comitis in honore Deigenetricis & ſancti martyris ejus Cypriani regnante* ſecundo Ottone, *Abbatiam conſtruxerunt) cum fratribus ſuis* Gunthero *ac* EKKIHARDO *comitatur, qvæ* Gero *Archiepiſcopus tunc terræ commendans, Dominam* Adelheidam *ejusque filium* Thiedmarum *ac mœrentes amicos ac milites ſolatur.*

SECTIO X.

ECCARDVS II. Ditmaro Epiſcopo Merſburgenſi infeſtus ſylvam qvandam ejus venationibus occupat, & ſuos ac fratris ſatellites in de-

venia ad illum proficiſcitur, & de Cæſare multa loqvitur odioſius. Ideo ad cauſam dicendam evocatus, cum judicium damnationis metu detrectaret, bonis exuitur.

Ditmarus lib. VI. pag. 175. *Inſuper regias pervenit ad aures, qvod nepos meus* Wirinharius *cum* EKKIHARDO, Hermanni *Marchionis fratre ad* Bolizlavum *ſine licentia pergerent, ibidemque multa gratiæ ſuimet contraria loquerentur, ejusque nuncios hic ſæpe in ſecreto haberent. Hoc omne Rex ſuſcipiens, utrosque in ſuam venire præſentiam juſſit. Id cum facere non auderent, comprehenſis omnibus ſuimet bonis, ut regiæ poteſtati reſiſterent, diffamantur.* Fabricius origines hujus hiſtoriæ altius repetit, nempe a litibus inter Epiſcopum Mersburgenſem & Eccardum, qvibus cauſam dederit Heico qvidam Ameslebius. Sed multa in narratione Fabriciana Cl. Dn. Præſidi ſunt ſuſpecta.

SECTIO VIII.

Tandem tamen ECCARDVS Cæſari ex qvorundam interceſſione reconciliatur ſuaque recuperat.

Ditmarus d. l. *Tandem nepos meus* (Wirinharius) *gratiam & incolumitatem cum prædio ſuimet & auro comparavit. Alter vero* (ECCARDVS II.) *longe poſt cum fideli interventu reſtituitur.*

SECTIO IX.

1015. Cum denuo ad bellum inter Henricum Cæſarem & Boleslaum deventum, ac cæſus in eo eſſet

ſet Gero Orientalis Marchio, ECCARDVS cum Hermanno & Gunthero fratre ejus ſepulturæ in monaſterio Neuburgenſi ad confluentes Bodam & Salam interfuit.

Ditmarus lib. VII. pag. 195. *Imperator* Geroni *Archiepiſcopo, &* Geroni *inclyto Marchioni, ac* Burckhardo *Comiti Palatino reſiduos committens, progreditur.* —— Luidolfus *autem juvenis cum paucis capitur, &* Gero *ac* Volcmarus *Comites cum CC. militibus optimis occiſi, ſpoliati ſunt.* —— *Imperator ut hoc triſte nuncium audivit, ad tollenda interfectorum corpora redire voluit: ſed multorum tardatus conſilio, id quaſi invitus omiſit, &* Eidum *antiſtitem, qui eis licentia infauſti Ducis ſepulturam impenderet, &* Geronis *corpus Marchionis imploraret, remiſit.* —— *Funus autem prædicti Marchionis & ſocii ejus* Widredi *usque ad* Miſni *fecit reduci. Hæc ibidem* Hermannus *Comes flebiliter ſuſcipiens, & usque ad novam urbem (ubi* Gero *Colonienſis Archiepiſcopus &* Thiedmarus *Marchio frater ejus, vitricus iſtius, pater autem interempti Comitis in honore Dei genetricis & ſancti martyris ejus Cypriani regnante* ſecundo Ottone, *Abbatiam conſtruxerunt) cum fratribus ſuis* Gunthero *ac* EKKIHARDO *comitatur, qua* Gero *Archiepiſcopus tunc terræ commendans, Dominam* Adelheidam *ejusque filium* Thiedmarum *ac mœrentes amicos ac milites ſolatur.*

SECTIO X.

ECCARDVS II. Ditmaro Epiſcopo Merſburgenſi infeſtus ſylvam qvandam ejus venationibus occupat, & ſuos ac fratris ſatellites in de-

B tri-

trimentum Ecclesiæ Mersburgensis grassari licentius permittit.

Longa est de hac contentione narratio apud ipsum Ditmarum lib. VIII. p. 245. seq. ex qvo summam nostris verbis repetemus. Otto II. Imp. temporibus Gisileri Magdeburgensis Archiepiscopi & Misnensis Marchionis Guntheri Ecclesiæ Mersburgensi donaverat sylvam inter Salam & Mildam fluvios, ac pagos Plisnensem & Seuselitzensem sitam. Regnante autem Ottone III. cum Mersburgensis Episcopatus facies admodum esset miserabilis, Eccardus I. Marchio dictam accipiens sylvam, pro eadem aliam ad Sumeringam Mersburgensibus attribuit. In eo qvod detrimentum cepissent non vulgare, suaque postliminio repeterent, Henricus II. ex Principum decreto sylvam Eccardi I. filiis Hermanno & Eccardo II. ademtam judiciaria lege Episcopatui Mersburgensi restituit. Fuerat jam illa in potestate Mersburgensium per annos XII. cumque Hermannus LX. mansis eam a Præsule Ditmaro frustra tentasset redimere, is alia rem aggressus via, pro duobus in Rochlicensi Comitatu prædiis (sic capio verba Ditmari: *super duorum proprietatem Burgwardorum Rochlitz:*) accedente Henrici Regis mandato, sylvam recuperare laborabat, antiqviorem scilicet Mersburgensis Ecclesiæ confirmationem diu abolitam esse sperans. Sed repugnante Ditmaro , nec in eo profecit Hermannus. Cum enim præsente Henrico Imp. Magdeburgi hac de caussa ageretur, Mersburgensia privilegia, utpote antiqviora pervicerunt. Sic igitur visus est Hermannus deserere litem, & præsente Eccardo fratre Ditmarum conceptis his verbis allocutus est: *Qvicqvid hactenus in his fecimus, non ob temeritatem aliqvam, sed qvam habuisse speravimus, justitiam feci-*

fecimus: nunc autem id omittamus. Non longe post Eccardus II. instinctu cujusdam militis Boleslai in Comitatu *(Burgwardo)* suo Rochlicensi ad capiendas feras munimenta quædam excitat. Qvod cum deferretur ad Ditmarum, ut a cœptis desisteret, Eccardum per internuncium monens, ac Hermanno qvoqve de injuria Ecclesiæ illata qvestus, in cassum laboravit. A festo autem Paschatos, cum serena esset aeris tempestas ac itineri commoda, & nondum hactenus in illas Episcopatus partes venisset Ditmarus, VI. Non. Maji ad inspicienda Eccardi molimina profectus, qvando ejus opus laqveis & retibus firmatum deprehenderet, partem protinus jussit incidi, rectoque itinere Rochliciam tendens, turbatas res in ordinem redigendo, ut decimæ injuste hactenus inhibitæ stato tempore solverentur, a sylva vero violentas abstinerent manus sub interminatione anathematis edixit. Exin ad prædium Chorin (Ditmarus habet *Thorun*) reversus, cum per septiduum ibidem substitisset, qvod Eccardi ministri comitibus ipsius minarentur, audivit. Forte tunc Cancellarius (nescio an Eccardi, an alius Principis) apud Ditmarum pernoctans, qvæ hac in re gererentur, ex ipso Ditmaro intelligens placide respondit. Interim freqventer coierunt milites Eccardi, ac forte infortunium creassent Ditmaro, nisi ministrorum obstitisset vigilantia. At Ditmarus rem defert ad Imperatorem Moguntiam, ejusque præsidium implorat. Eccardus igitur Imp. iram veritus, ad pacem inclinat, qvam Hermannus item commodum ex Polonia adventans porrecta dextra spondet. Neqve tamen steterunt promissis, sed sex viri Mersburgensi Ecclesiæ addicti flagellati, & fortunis ac ædificiis fuerunt exuti: imo in ipsum Ditmarum exarsere gravius, & nunc ipsum nunc alios amico-

rum ejus duriter tractaverunt. Qvis tandem hujus contentionis fuerit exitus, me latet: nec ex Ditmaro plura habeo exsculpere, qvi hic fere suam finit historiam. In vita qvoqve Ditmari ex MS. qvodam Chronico Antistitum Mersburgensium desumta, cujus copiam Reinero Reineccio fecit Christianus Distelmeierus, qvamqve ex Reinecciana in suam transtulit editionem Cl. Joachimus Johannes Maderus, nonnulla eo spectantia habentur, qvæ huc transscribere nihil attinet. Fabricius hanc historiam miris confundit modis. Nam primo pro Ditmaro Brunonem Præsulem substituit: violentas deinde inter Episcopum & Eccardum actiones Magdeburgi per Imperatorium edictum compositas tradit. Qvæ porro habet de Eccardo adire Imperatorem recusante, sed per fratrem Hermannum ad id compulso, vel ingenio Fabricii, vel auctore non satis nituntur idoneo.

SECTIO XI.

1029. ECCARDVS II. una cum fratre suo Hermanno promovit translationem Episcopalis sedis Ciza Numburgum anno cIↃ XXIX.

§. I. Cognitione utique accuratiori dignissima est de translatione Episcopatus Cizensis historia, qvæ hactenus tamen adeo latuit in obscuro, ut nec diligentissimo scriptori Paulo Langio, utut Cizo-Numburgensem historiam dedita tractanti opera, de eo certi qvicqvam constiterit. Arguunt hoc seqventia ejus in *Chronico Citizensi* verba: *Hilliwardus Episcopus ordinavit & consecravit Ecclesiæ Magdeburgensi Hunifridum Archiepiscopum. Qvo etiam tempore sedes Ecclesiæ Citzensis cum titulo translata in Numburg: cujus causam ignorans admiror. Cum enim a digniore consvevit fieri denominatio,*

natio, antiqvitas autem dignior sit qvam novitas, juxta illud juridicum, Qvi prior est tempore, potior est jure; *Ecclesia autem Citzensis multo prior cum sit fundationis tempore; merito prioritate & sua antiqvitate tituli dignitati perpetim venerari debuisset. Miror ergo, cur ei hæc dignitas per tituli sit ablata translationem, & Nuenburgensi attributus, ut nunc passim communiterque Nuenburgensis, raro vero, aut nunqvam Citzensis appelletur Episcopus: licet ipsa curia episcopalis hactenus apud matrem Citzensem duravit etiam cum residentia, & qvorum ipsa viventium fruitur cohabitatione, illa mortuorum sepultura gaudet. Qvemadmodum enim titulus, ita & sepultura illuc est translata: tametsi non adeo usque. Qvia cum sit libera, plerique maluere præsulum in matrica Citzensi, qvam filiali Nuenburgensi qviescere Ecclesia. Hujus itaque mutationis causam eatenus aliam invenire haud potui, qvam (ut reor esse factum) qvod Ecclesia Nuenburgensis situ amœnior, divitiis crassior, cantu clamosior, potu delicatior, & emporio sive annuis famigeratior celebriorqve sit nundinis; & eas ob res matri filia, junior seniori prælata, illa dignitate adornata fuerit.*

§. II. Ceterum bene est, qvod adhuc in tabulariis Episcopatus Numburgensis supersint vetusta bonæ notæ diplomata, ex qvibus certa habeamus exsculpere. Et primo qvidem si non unica, præcipua tamen hujus translationis fuit causa, qvod Numburgum locus esset pro genio seculi sic munitus satis, adeoque insultibus hostium non æqve ac Ciza obnoxius. Qvandoqvidem enim Citizensis Episcopatus a prima statim fundatione Bojemorum & Wendorum populationibus esset obnoxius, ac inprimis Ciza metropolis anno CIↃCC. diriperetur, de loco tutiori dispexerunt, qvorum exigebat officium Ecclesiæ non minus qvam Reip. saluti prospicere.

§. III. Primaria autem in promovenda translatione fuit opera CONRADI II. Imp. siqvidem id *fervento desiderio per literas ac nuncios* apud Johannem XX. Pontificem Romanum egisse dicitur. Qva de re aliqvid inaudivisse videtur Langius: qvi in laud. Chronico sic scribit: *Inter alia opera pietatis Ecclesiam Nuenburgensem a qvibusdam traditur fundasse insignem & opimatissimam.* Deinde cum Numburgum in ditione esset hæredum Eccardi I. iidem auctoritate Imperatoris moti hunc in finem Ecclesiæ Citizensi Numburgense oppidum dedicarunt. Qvamvis enim unicum tantum WICHARDI Ducis (is procul dubio ipse est ECCARDVS I.) hæredem nominet Johannes Papa, ex alio tamen Cadaloi Numburgensis Episcopi privilegio discimus, utrumqve fratrum Hermannum & Eccardum *eundem locum hæreditate paterna acceptum Episcopali dignitate sublimasse.* Neqve multum refragabor tamen, si qvis soli Hermanno tum Numburgum fuisse adscriptum dixerit: qvandoqvidem Eccardus in divisione hæreditatis paternæ terras ad orientem vergentes, in qvibus & Rochlicio proxima sectione memorato locus, Hermannus ad occasum spectantes, & in his Numburgum accipere, rem tantam tamen communi consensu & suffragio potuerint tractare.

§. IV. De anno translationis si qværas, licet in diplomate Pontificio diserte non exprimatur, ex indictione tamen XII. qvam subscriptio Pontificia affert, haut difficulter est colligere, fuisse annum seculi undecimi nonum & vigesimum: nec mihi fit verisimile rem tantis expetitam desideriis longiori mora esse extractam. Enimvero qvamvis non negaverim, quod Dresserus *de Urbibus* affirmat, mature de translatione susceptam esse deliberationem; eandem tamen

men

men jam tum regnante Henrico II. anno CIↃ CIV. perfectam qvæ itidem Dresseri est opinio, longius abludit a vero.

§. V. Qvo ipso simul concedit eorum sententia, qvi Eccardum I. Misniæ Marchionem Thuringorumqve Ducem Episcopatum Numburgensem condidisse affirmant: qvo in recentioribus præluxisse videtur Auctor Chronici Montis -- Sereni ad annum CIↃCLXXI. scribens: ***Mortuo Dithmaro, Svanehildis ejus relicta nupsit Ekkehardo Marchioni, filio Guntharii Marchionis de Thuringia, qvi Nuenburgensem fundavit Episcopatum.*** Certe eum secutus est Petrus Albinus in *Historia Misnica Tit. X.* (p. 115. 116.) qvi idem repetit in calce libri. (p.438.) vt taceam Eliam Reusnerum in *Stemmate Witichindeo*, pro Eccardo I. qvamvis Ecbertum I. (qvi fere communis juniorum error est,) laudante.

§. VI. Ut omnia pateant clarius, ipsam bullam Papalem afferemus.

IOHANNES Episcopus Servus servorum Dei Ildevvardo Episcopo Ziticens. Ecclesiæ perpetuam in Domino salutem. Si extraneis privatisqve personis Apostolica suffragia .... qvanto elegantius agitur, si sanctæ Ecclesiæ eis egenti impertiri promto animo studeamus, lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Deum in æthereis arcibus promereri credimus, qvando loca ad meliorem procul dubio per nos fuerint statum producta. Igitur qvia filius noster Christianissimus Imperator CVNRADVS fervens hoc desiderio petiit suis litteris ac nuntiis rogans .... licentia, qva inconsulta aggredi tantum opus nolebat, liceret vobis & sibi, cujus in-

intuitu, providentia ac moderatione erat inventum, Episcopatum Siticensem ad honorem Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli consecratum in Nuenburgum, locum munitum & ab hoste solito deprædari eum, remotum, transmutare, qvem locum hæres cujusdam VVichardi Ducis, cotidianam desolationem illius & deprecationem dicti Imperatoris non ferens, sanctæ Ecclesiæ Siticensi perpetuo jure contulit, inclinati precibus . . . . confratris nostri H. Magdeburgensis Archiepiscopi & hæredum dicti VVichardi, videlicet Hermanni Marchionis & germani sui ECCARDI consilio omnium Episcoporum & Clericorum nostrorum licentiam damus, ac inde transmutari, & in Numburgo extrui & in perpetuo manere Apostolica auctoritate vindicamus, & eundem locum cum omnibus pertinentiis sanctæ Siticensis Ecclesiæ ad honorem Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli consecratum omnibus rebus & possessionibus, qvas modo habere videtur, & qvæ in antea acqvisierit, vobis vestrisqve successoribus in perpetuum confirmamus. Qvod enim sancti canones cogente necessitate non contradicunt, & qvod sæpe factum fuisse legimus, nostris temporibus fieri non prohibemus. Si qvis autem, qvod non credimus, temerario ausu contra hoc nostrum Apostolicum privilegium venire, aut in qvoqvam infringere præsumpserit, seu violator exstiterit, sciat, se auctoritate Dei omnipoten-

tentis & beati Petri Apostolorum principis, ac nostra, anathematis vinculo esse innodatum, & a regno Dei alienatum, atqve cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi socius sit in inferno excommunicationiqve subjaceat, donec resipiscens ad satisfactionem & congruam emendationem redeat: qvi vero pio intuitu curator & observator hujus nostri Apostolici privilegii extiterit, benedictionis gratiam vitamqve æternam & ætherei regni gaudia a Domino percipere mereatur in secula seculorum, Amen.

Scriptum per manus Georgii Notarii regionarii atqve scriniarii Sanctæ Apostolicæ sedis in mense Dec. 10. Indictione XII. Valete in Christo.

§. VII. Hæc ipsa Johannis XX. bulla qvod in papyro scripta per temporum injuriam aliqvid contraxisset vitii, per Gregorium IX. Papam eandem renovari curarunt Engelhardus Episcopus & Capitulum Numburgense anno CIↃCCXXVIII. Hæc nova bulla seqventibus verbis concepta est.

GREGORIVS Episcopus, servus servorum Dei venerabili fratri Episcopo & dilectis filiis Capitulo de Nuemburch, salutem & Apostolicam benedictionem. Destinati ad nos ex parte vestra dilecti filii L. Præpositus & A. Canonicus Ecclesiæ vestræ exhibitum nobis bonæ memoriæ Johannis P. P. Prædecessoris nostri privile-

gium in papyro conscriptum cum ex qvadam parte foret præ nimia vetustate consumtum, & alterius formæ ipsius littera, qvam moderna, petierunt suppliciter innovari. Nos autem eodem privilegio diligenter inspecto, ne jus Ecclesiæ vestræ deperire valeret, illud de verbo ad verbum, qvatenus colligi potuit, duximus præsentibus adnotandum, tribuendo ei auctoritatem, qvam Originale noscitur habuisse, ac supplendo in dictionibus qvibusdam syllabas qvasdam & litteras, qvæ conveniebant eisdem & fuisse præsumebantur in illis, maxime cum bonæ memoriæ Innocentii PP. secundi, prædecessoris nostri privilegium nobis ostensum fidem fecerit ad supplementum hujusmodi in qvibusdam dictionibus faciendum, propter qvod causa discretionis syllabas ipsas & litteras mandavimus in hac pagina tonsis litteris exarari.

Seqvitur bulla Johannis Papæ, cui subjiciuntur seqventia.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ annotationis & concessionis infringere, vel ei ausu temerario contravenire: Si qvis autem hoc attentare præsumserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Perusii VI. Id. Novembr. Pontificat. nostri anno secundo.

§. VIII. Facta igitur sedis translatione Johannes XX. Pon-

Pontifex eandem confirmavit Indictione XV. qvæ incidit in annum cIↄ XXXII. Qvia bulla confirmationis denuo mentionem facit Eccardi nostri, ac alia porro habet scitu non indigna, integram affere non pigrabimur.

✠. *JOHANNES Episcopus, Servus servorum Dei. Dilecto in Christo filio Hildvvardo sanctæ Nuenburgensis Ecclesiæ Episcopo, & omnibus successoribus tuis perpetuam in Domino salutem. Convenit Apostolico moderamini pia religione pollentibus benevola comparatione succurrere, ac poscentium animis alacri devotione impertire assensum. Ex hoc enim lucri potissimum præmium a conditore omnium Deo procul dubio promeremur, si venerabilia loca oportune ordinata, ad meliorem per vos fuerint statum perducta. Sicut ergo karissime fili tibi absenti, rogatu filii nostri christianissimi Imperatoris Kunradi & confratris nostri Hunfredi Magdaburgensis Archiepiscopi, nec non illorum qvi hæreditatem suam Ecclesiæ contulerunt, videlicet Hermanni Marchionis, & germani sui EKKIHARDI, & maxime pro magna utilitate & securitate Ecclesiæ tuæ, consilio Episcoporum & Clericorum nostrorum, sedem Episcopalem de Ziza in Nuenburg transferre concessimus: ita nunc qvoqve tibi præsenti cum clero tuo & dignioribus de populo & nunciis prædicti Imperatoris & Archiepiscopi, consilio eorundem Archiepiscoporum & clericorum nostrorum factum probamus, & tam tibi, qvam omnibus successoribus tuis per-*

petua stabilitate confirmamus. Qvod enim secundum canones pro necessitate sæpe factum fuisse legimus, nostris qvoqve temporibus fieri non prohibemus. Qvoniam igitur canonice & communi assensu omnium, ad qvos attinebat sedis tuæ translatio, facta est, absque omni contradictione universi successores tui a Nuenburgensi clero & populo eligantur, atque ad eundem titulum regulariter consecrentur, & Magdeburgensibus Archiepiscopis, qvorum diœcesin translatio non excedit, utpote Metropolitanis suis, omni pietatis devotione sint subjecti. Hoc qvoque communicato consilio placet addere, qvod Ecclesia Citicensis in honorem beatorum Apostolorum Petri & Pauli consecrata, non omnimodis negligatur, sed in loco Clericorum in Nuenburg transeuntium monachi vel canonici substituantur, qvi integris stipendiis ejusdem Ecclesiæ inibi Deo serviant, & sicut pacis filii matri suæ Nuenburgensi Ecclesiæ in Domino semper devote obediant. Si qvis autem, qvod minime credimus, temeraria præsumtione contra hoc nostrum Apostolicum privilegium venire, aut in aliqvo contraire præsumserit, seu violator exstiterit, sciat se auctoritate Dei omnipotentis & beati Apostolorum principis Petri ac nostra anathematis vinculo esse innodatum, & a regno Dei alienum, atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi socium futurum in inferno, ex communicationique subjaceat,

ceat, donec resipiscens ad satisfactionem & congruam emendationem revertatur. Qvi vero pio intuitu curator & observator hujus nostri Apostolici privilegii exstiterit, benedictionis gratiam vitamque æternam, & ætherei regni gaudia a Domino percipere mereatur in secula seculorum, Amen.

✠ BENE VALETE.

Scriptum per manum Georgii Notarii regionarii atque Scriniarii Sanctæ Apostolicæ sedis in mense Martio Indict. XV.

§. IX. Eodem porro anno CIↃXXXII. Conradus II. Imp. translationem Episcopatus auctoritate sua confirmavit, & porro Numburgensi Ecclesiæ villam regalem Balchsted donavit. Ipsum diploma, qvod denuo Eccardi nostri refricat memoriam, tanqvam non vulgare specimen antiqvitatis Germanicæ huic commentatiunculæ inseremus.

In nomine sanctæ & individuæ Trinitatis. CONRADUS divina favente clementia Romanorum Imperator Augustus. Cum credamus & certe sciamus, nos omnibus Ecclesiis ex indita nobis Dei misericordia debitores, iis maxime succurrendum esse non dubitamus, qvæ a nostris antecessoribus inchoatæ, nutantes & pauperrimæ vix ad tempora nostra duraverunt. Qvarum nimirum necessitati condolentes, & Dei nutu consulere cupientes, Episcopatum in Citizensi loco a venerabili progenitore nostro Ottone constructam ad Nuwenburg propter pacis firmitatem & religionis augmentum transtulimus, & im-

mutavimus: in memoriam scilicet Ottonis, qvin & Domini nostri Heinrici Imperatoris hoc facientes & spem reqvietionis eorum in hac re procul dubio considerantes. Proinde omnibus Christi nostrisq; fidelibus notum esse volumus, qvaliter nos ob minime denegandum interventum dilectissimæ conjugis nostræ Gislæ Imperatricis Augustæ, amantissimæq; prolis nostræ, Heinrici Regis, nec non ob piam petitionem Hunfridi Magdeburgensis Archiepiscopi, fidelisq; nostri EKKARDI *Marchionis, & ob freqvens servitium chari nostri Kalonis Episcopi Ecclesiæ Sancti Petri in Nuvvenburg, cui ipse præsidet, Balchsted nostram regulam cortem in pago Thuringiæ in Comitatu Madelgobonis sitam, cum omnibus attinentiis, sylvis, cultis & incultis, agris, pascuis, campis, aqvis aqvarumve decursionibus, piscationibus, molis, molendinis, areis, ædificiis, mancipiis, exitibus & reditibus, venationibus, qvæsitis & inqvirendis, seu cum omni utilitate, qvæ nominari vel scribi potest, in proprium tradidimus, ea videlicet ratione, ut ipse suiq; successores de eadem corte in his omnibus, qvæ ad ejusdem Ecclesiæ pertineant utilitatem, liberam potestatem habeant faciendi. Et ut hæc nostræ traditionis auctoritas stabilis & inconvulsa omni permaneat ævo, hanc paginam inde conscriptam manu propria corroborantes, sigilli impressione jussimus insigniri.*

Signum Domini Conradi Romanorum Imperatoris invictissimi.

Bur-

Burchardus Cancellarius vice Burchardi Archicancellarii recognovit.

Data XVI. Kl. Januarii Indictione XV. Anno Dominicæ incarnationis millesimo XXX. secundo. Anno autem Domini Conradi II. regnantis IX. imperantis vero VI. Actum Qvitilineburg feliciter, Amen.

SECTIO XII.

Paulo post factam Episcopatus translationem Hermannum Misniæ Marchionem vita excessisse reor, cui successit frater ECCARDUS. II.

§. I. Hermannum adhuc vixisse anno cIↃ XXIX. ex Johannis XX. bulla priori patet, qvippe qvæ precum hujus Marchionis ob translationem factarum meminerit. Qvod *Marchionis* elogium qvia Eccardo non tribuitur, hunc ipsum Comitis dignitatem tum non egressum autumo. At qvia Conradus Imp. an. cIↃ XXXII. Hermanno omisso Marchionis titulum Eccardo tribuit, fratrum alterum jam tum vita defunctum credimus. Nec est qvod nobis qvis objiciat, ex altera Johannis Papæ bulla eodem anno Numburgensi Episcopo reddita, Hermanni Marchionis, & Eccardi fratris sine illo titulo memoriam. Qvandoqvidem enim ista bulla respicit primas Conradi Imp. ac ceterorum translationem desiderantium preces, non tam ad id temporis, qvo posteriorem bullam scribebat Johannes Pontifex, qvam ad hoc, qvo Hermannus translationem expetebat, ejus tanqvam adhuc viventis referenda est mentio. Neqve tamen valde repugnaverim, si qvis Hermannum ipso anno cIↃ XXXII. inter mensem Martium, qvo Papale scriptum diploma, & Decembrem, qvo Imperatorium fuit consignatum, vita functum asseruerit.

rit. Intra cujus temporis decursum Hildevvardus etiam Numburgensis Episcopus obiit: siqvidem cum Johannes tertio mense eidem suam inscriberet bullam, mense ultimo a Conrado Imp. non ad hunc, sed ad Cadaloum successorem privilegium perscriptum est. Qvod si perspectum Paulo Langio, non utique in Citizensi Chronico scripsisset: *Episcopus iste Casso* (is est *Cadalous*, sive *Cadalus*) *qvando cœperit, invenire non potui.*

§. II. Sicuti autem satis certo non liqvet, qvando vivere desierit Hermannus, ita de ipsius mortis genere nihil itidem habemus certi. Fabricius qvidem *lib. III. Origin. Saxon.* (p. 402.) *monuit, a Vandalis occisum tradi.* Sed forte hæc traditio æqve vacillat, ac ibidem altera illa, *qvod sine conjuge vixerit.* Neqve tamen qvæ ipsius Fabricii est sententia, Hermanno uxor fuit *Hemmilais*, Ducis Boemiæ Boleslai filia: siqvidem ex Theodorici Numburgensis Episcopi literis, qvas integras postea afferemus, patet, uxorem habuisse, cui nomen REGELYNDIS, sive, ut in Numburgensis Mortuologii (ceu vocatur) fragmento scribitur, RELIGYNDIS. Nescio igitur unde hauserit Elias Reusnerus, Hermannum ex duabus uxoribus, *Godila* Lotharii Wolmerstadiensis Comitis & altera Boleslai Poloniæ Ducis viduis nullam sobolem sustulisse.

§. III. Si sustulit prolem Hermannus, masculam nullam reliqvisse, ac ob id ECCARDVM fratrem in Misniæ Marchionatu ei successisse autumo. Qvamvis enim id diserte non tradant, qvi superant ex hoc ævo scriptores: qvia tamen toties Eccardum cum titulo Marchionis nec alium interea Marchionem reperimus, qvidni Eccardum Hermanno fratri successisse putemus?

SECTIO

SECTIO XIII.

Prima ergo ædis cathedralis Numburgensis fundamenta deberi videntur Hermanno & ECCARDO fratribus: qvibus propterea in perennem tanti beneficii memoriam insignes statuæ in illa æde dedicatæ sunt.

De ECCARDI statua id clarum; & mox de ea pluribus agemus. Sed ad Hermannum qvoqve singularem pertinere statuam, cui nulla addita est inscriptio, gravibus conjecturis inducti censent Viri harum rerum intelligentes, & in his Vir Reverendus & Cl. M. Johannes Zaderus, Cathedralis Ecclesiæ Numburgensis Pastor, itemqve Vir Nobilissimus & Consultissimus Caspar Matthæus Eylenberg, Præsulatus Numburgensis Syndicus optime meritus: nec est cur id in dubium vocaverim.

SECTIO XIV.

De ECCARDI statua certa sunt omnia: qvippe qvæ brevem qvidem, sed nobilem habeat inscriptionem *ECHARTVS MARCHIO.*

Nimirum in sacrario ædis cathedralis occidentali locum habent plures statuæ, qvarum præcipua, cujus delineationem in frontispicio hujus dissertationis conspicimus, ECCARDVS MARCHIO inscripta est. Albinus qvidem *in Historia Misnica* (pag. 438.) eandem statuam, non tamen accurate satis, exhibet. Nec enim ornamenta velorum, multo minus insignia dextro lateri addita in Numburgensi templo habent locum. Perperam deinde hæc statua ab Albino tribuitur Eccardo I. tanqvam Episcopalis sedis ab Ely-

ſtro ad Salam translationis auctori: qvod qvam abhorreat a vero, jamtum ſect. XI. §. V. oſtendimus. Rectius ſane Fabricius tum in *Annalibus Miſnenſibus lib. I.* ad ann. cIↄ XIII. tum *lib. III. Origin. Saxon.* (p. 405.) in hac ſtatua Eccardum II. agnoſcit. Ipſam deſcriptionem ex eodem affero: *Ecbardum cum matre Svanbilde auctorem fuiſſe* (collegii & templi Numburgani) *conveniens maxime temporibus eſt; & ejus ibidem ſtatua palliata indicat, in qva gladius & ſcutum ſiniſtra ipſius continentur; manus dextera pallium obvolutum habet ſupra manum ſiniſtram: alioqvin libera & implicita: tunica longitudine pallium æqvat. Facies imberbis & lata, capilli criſpantes cum pileolo rotundo & plicato diverſorum colorum.* Pro *facie imberbi* Gregorius Groitzſchius in libello de *Sala fluvio* ſuperioris ſeculi anno LXXXIV. edito, *raſam barbam caneſcentem* ſubſtituit: nec aliter res videtur ſe habere. Qvia hujus ac reliqvarum ſtatuarum colores nondum ſunt detriti, proximo ſeculo renovatas credidit Cl. Dn. Præſes, qvod tamen negat laudatus Dn. Zaderus in literis ante qvadriennium ad Dn. Præſidem perſcriptis.

SECTIO XV.

Etſi autem hi fratres pro præcipuis habendi cathedralis ædis auctoribus, nihil tamen prohibet, qvo minus plures eo ſuam ſymbolam contuliſſe credamus.

§. I. Enimvero qvia plures in laudato Numburgenſi ſacrario habentur ſtatuæ, ac in his etiam SIZZONIS COMITIS, DITMARI COMITIS OCCISI, TIMONIS DE KYSTERIZ & matronarum aliqvot; hi omnes ac ſinguli forte ſive ad fundandam, ſive ad ornandam augendamque hanc ædem non parum contulere. §. II.

§. II. Huc accedit, qvod Theodoricus Episcopus Numburgensis in literis anno CIƆCCXLIX. scriptis supra HERMANNVM & ECCARDVM eorundemque conjuges REGELYNDAM & VTAM inter fundatores numeret SYZZONEM Comitem, WILHELMVM Comitem, GEPAM COMITISSAM, BERCHTAM Comitissam, THEODORICVM Comitem, GERBVCH Comitissam.

§. III. Ipsæ literæ omnino sunt dignæ, qvæ in patriæ antiqvitatis amantium cognitionem veniant.

THEODORICVS Dei gratia, voluntate divina Nuenburgensis Episcopus, M. (Meinherus) *Præpositus, H.* (Heinricus) *Decanus totumque ejusdem Ecclesiæ Capitulum cunctis utriusque sexus tum Prælatis tum plebanis, tum Vicariis, tum omnis conditionis fidelibus salutem & dilectionem in eo, qvi est vera salus omnium. Qvia bona bonorum initia meliore semper sunt fine consideranda, propter hoc universalitati fidelium mandamus, qvod nos communicato & communi fratrum nostrorum, videlicet Nuenburgensis Ecclesiæ consilio, in salutem omnium vestrum tam mortuorum qvam vivorum ad hoc decretum concordamus, ut, qvemadmodum primi Ecclesiæ nostræ fundatores, qvorum nomina sunt hæc, Hermannus Marchio, Regelyndis Marchionissa; Eccehardus Marchio, Vta Marchionissa: Syzzo Comes: Wilhelmus Comes, Gepa Comitissa: Berchta Comitissa, Theodoricus Comes; Gerburch Comitissa: qvi pro prima fundatione maximum apud Deum meritum & indulgentiam peccatorum suorum promeruerunt; sic certum est posteros per largitionem Eleemosynarum suarum in ædificatione monasterii promeruisse semper & promereri. Nos ergo consummationem totius operis imponere cupientes, tam mortuos, qvam vivos, qvi nobis suas largiti sunt eleemosynas, & largiuntur in generalem fraternitatis societatem & orationum participationem ab hoc*

 die

die & deinceps fideliter suscipimus commendatos. Datum Nuenburch Anno gratiæ Domini M. CC. qvadragesimo IX. Pontificatus nostri anno V.

SECTIO XVI.

Præterea Hermannus & ECCARDVS fratres Numburgum foro regali aliisque Ecclesiis & monasteriis ornarunt.

§. I. Patet hoc ex diplomate Henrici III. Imp. an. CIϽLI. dato, in qvo memorat, *qvod duo Principes, videlicet Hermannus Marchio & frater ejus ECKEHARDVS hereditatem suam Deo & beatis Apostolis Petro & Paulo per manum ipsius Imperatoris* (Conradi) *contulerunt, & in ipsa forum regale, Ecclesias, congregationes Clericorum, monachorum, monialium construxerunt, ea tamen conditione, qvod sedes Episcopalis cum universis ad ipsam pertinentibus de Ciza in Nuenburg prædicto modo constructum referretur.*

§. II. Ab hoc *regali foro* ipsæ forsitan Numburgensium nundinarum repetendæ sunt origines. Et qvia Ecclesia cathedralis in honorem Petri & Pauli consecrata, & hæ nundinæ ad festum Petri & Pauli diem fuerunt constitutæ.

§. III. Qvod ad Ecclesias Numburgenses ab Hermanno & Eccardo conditas attinet, in iis forte locum habuit templum S. Georgii: ceu jam tum a Cl. Dn. Præside *in Historia Eccardi I. Sect. XVII. §. V.* Monitum. Huc qvoque inclinat Fabricius Orig. Sax. l. III. scribens: *Hunc* (Eccardum II.) *in summa omnium Annalium incertitudine & varietate, templi Numburgani, & (ut alii volunt) ædis etiam Georgianæ statuo auctorem.*

SECTIO XVII.

ECCARDVS II. jam Misniæ Marchio Henrico

III.

III. Imperatori fuit in deliciis, ſic qvidem ut eundem aliqvando FIDELISSIMI FIDELIS elogio mactet.

§. I. Qvantopere ab Henrico III. æſtimatus fuerit Eccardus noſter, varia teſtantur diplomata, qvorum aliqva adhuc in Archivo cathedrali Numburgenſi ſuperant. Ex his nonnulla ad propoſitum noſtrum facientia afferemus. HEINRICVS *Rex --- ob interventum nobis dilecti Marchionis EKKEHARDI, qvandam villam Kizerin nominatam, in Comitatu prædicti Marchionis EKKEHARDI in pago Weitao ſitam --- tradidimus. Anno* cIↃXXXIX. 1039.
HEINRICVS --- *Rex -- ob interventum ac petitionem Kadelhoi nobis dilecti Præſulis, nec non EGGEHARDI Marchionis, Nuenburgenſi Eccleſiæ, cui idem Kadelhous præſidet, qvandam villam, Kuſſenti nominatam, qvæ fuit beneficium prædicti EGGEHARDI Marchionis, in pago, qvi vocatur Zurba, in Comitatu dicti Marchionis ſita ---- tradidimus. ----* Anno cIↃXL. 1040.

§. II. Sed rarum plane, ac prorſus ſingulare eſt elogium, qvod idem Heinricus III. Eccardo noſtro in diplomate anno cIↃXLI. dato tribuit. Verba ipſa ſic habent: *HEINRICVS --- Rex --- ob minime denegandam voluntatem FIDELISSIMI FIDELIS noſtri EKKARDI Marchionis --- decem regales manſos --- in Burcwardo Trebeni, in pago Zcudici, in villa Tuchin, in Comitatu prædicti Marchionis EKKIHARDI ſitos ---- in proprium dedimus.*

SECTIO XVIII.

Forte igitur ab hujus ECCARDI Marchionis in Henricum Cæſarem fide natum eſt proverbium Germanicum, qvo vir ſpectatæ fidei der getreue Eckart appellatur.

 §. I.

§. I. Jam pridem invaluit adagium de *fideli Eccardo*. Sed qvia hactenus vera ejus (ut opinor) latuit origo, qvidni detecto hoc diplomate ad Eccardum nostrum retulerimus? Martinus qvidem Zellerus centur. II. Epist. XCVI. monet, nonnullos id derivare ab Hegecaro qvodam Bojorum Rege, qvi tempore belli Trojani vixerit, qvemqve finxerint veteres præ foribus inferni sedentem, ac ingressuros fidis instruentem monitis: unde *Troicus Heccardus*, ac porro corrupte der treue Eckart/ dictus: id qvod postea in proverbium abierit. Sed bene est, qvod addat: *Hæc fabulis annumeranda.*

§. II. Paulo aliter Wolffgangus Heiderus de hac Salana optime qvondam meritus Professor Vol. II. Orat. XXVIII. *In nostra Thuringia*, inqvit, *qvæ ut Italia mari, ita sylvis supra ambitur & infra, sæpe numero qvidem, sed maxime tamen circa Natalitias Christi ferias & Bacchanaliorum furias, non ruri tantum, qvod plerumqve fieri solet, sed in ipsis qvoqve vicis & oppidis colluvies qvædam spectrorum, lemurum, larvarum & Empusarum, in qvibus & viventium & mortuorum haut raro sunt imagines, ingenti numero, qvi interdum eqvitum turmas & peditum manipulos sua æqvant multitudine, transire solent & transcurrere: neqve fides hæc, qvod jam qvoqve dixi, vana, sed certa, & omnis extra dubitationis aleam posita. Has itaqve Diabolorum copias senecio qvidam canitie spectabilis, qvem fidum Eckhardum nominant, seu uti nostrates vocant,* den getreuen Eckart *delibrato cum bacillo præit, & accurentem, ut nostra fert curiositas, popellum hortatur, ut de via cedant, & domum se referant, ne sua temeritate sibi aliqvid mali non necessarii accersant.* At si maxime concesseris, cum hoc spectrorum grege non aliter esse comparatum, ac recensuit Heiderus, manet tamen scrupulus, qvi senecioni illi adhæserit *Eccardi fidi* nomen.

§. III. Ceterum qvæ de hoc proverbio jam ante annos aliqvot celeberrimus vir, ac immortale decus Lipsiensis Academiæ Jacobus Thomasius ad Cl. Præsidem perscripsit, cum utriusqve pace hic repetam. *Illud notum, Eccarto Marchioni cognomen Fidelis adhæsisse non minus, qvam Eccarto Brisacensi illi, qvi postea proverbio de Fideli Eccarto occasionem dedit: qvamqvam sunt, qvi originem adagii ad ipsum Misnensem nostrum referant: nec desit, qvi Ecconem Reg-*

co-

covium, Saxonici Juris scriptorem. Proverbium ipsum cum historiis vel fabulis huc pertinentibus, altera de Tanbusero, altera de spectro Mansfeldensi Joannes dabit Agricola: de Tanbusero etiam nonnihil Goldastus ad Paraneticos veteres.

SECTIO XIX.

ECCARDUM II. Torniamento Hallensi ab Henrico III. celebrato interfuisse volunt anno cIↃ XLII.

Georgii Rüxneri de ludis Germanorum eqvestribus Torniamenti (Thurnier) nomine famosis habemus librum lingva vernacula scriptum, in qvo septimus locus est Torniamento Hallis Saxonicis ab Henrico III. celebrato. Hic qvoqve comparuisse scribitur ECCARDUS Marchio Misniæ & Comes in Australi Thuringia. Sit fides penes auctorem, cum alioqvin in his antiqvioribus parum debetur fidei. Id qvod Cl. Dn. Præsidis RUXNERUS EXENTERATUS brevi forte demonstrabit. Certe nec in ipso Eccardo sibi constat scriptor proletarius, qvem paulo post *Ecprechtum* vocat. Præterea in seqventi Torneamento anno cIↃ LXXX. Augustæ Vindelicorum habito iterum laudatur Eccardus Marchio Misniæ: qvo tamen ævo nemo ejus nominis Misnensi Marchiæ præfuit. Et perabsurdum foret hæc ad nostrum Eccardum referre. 1042.

SECTIO XX.

ECCARDUS II. anno cIↃ XLVI. subitanea morte exstinctus, & Numburgi sepultus est.

* Sic enim Hermannus Contractus in Chronico ad laud. annum: *Eggehardus Marchio ditissimus subito moriens prædiorum suorum hæredem reliqvit Regem.* Et Lambertus Schafnaburgensis: *Eggihardus Marchio subitanea morte præfocatus interiit.* Fabricius qvidem & nonnulli alii obitum ejus referunt in annum cIↃ LXVIII. Sed omnino clarum est, hos Eccartum cum Saxoniæ Marchione Ecberto I. confundere, cujus obitus in annum laudatum a Lamberto refertur. Nec mirum hic hallucinari Fabricium, qvem Eccardorum & Ecbertorum historia invicem commixta toties in transversum egit. In fragmento Mortuologii Ecclesiæ Numburgensis, qvod est penes M. Joh. Zaderum, inter alia hæc habentur: 1046.

He-

Hecbardus Marchio ob. d. Timothei 9. Cal. Februar. sepultus in monasterio: qvæ procul dubio de Eccardo nostro capienda. An autem *monasterii* vocabulum designet ædem cathedralem, (prout non raro in vetustis appellatur literis) an ipsum huic junctum monasterium, certo affirmare non sustineo.

SECTIO XXI.

ECCARDVS II. ex uxore Vta, nullos reliqvit liberos.

§. VTAM Eccardo uxorem fuisse, ex Theodorici Numburgensis Episcopi diplomate Sect. XV. §. III. allato patet: qvippe in qvo ECCEHARDO *Marchioni*, VTA *Marchionissa* jungitur. Recentiores igitur, qvi teste Fabricio, *Svanhildim* vocant, matrem Eccardi, cum uxore videntur confundere. Dum autem Fabricius Eccardo nostro conjugem assignat Ottonis Ducis Sveinfurti viduam, denuo Eccardorum Ecbertorumqve historiam non distingvit. Ecbertus enim I. Lamberto ad an. cIↃLXVIII. teste, laudatam viduam cui nomen *Adela*, in matrimonio habuit, ex qva genitus Ecbertus II. Marchio. Hæc a morte Ecberti, tertio marito nupsit Dedoni Saxoniæ Marchioni, *mulier*, ut Lambertus ait, *omni marchione animosior atqve implacatior.*

§. II. Nullos Eccardum reliqvisse liberos, haut obscure ex eo est colligere qvod ut Hermannus Contractus ait, *prædiorum suorum heredem reliqverit Regem.* Fabricius tamen ei filium tribuit OTTONEM. Sed addit statim: *fortasse tenera ætate est exstinctus: qvia ejus nulla usqviam qvod sciam, extat aut memoria, aut mentio.* At si nulla ejus exstat memoria, unde ergo Fabricius de hoc Eccardi filio factus certior? ODA porro Boleslao nupta non Eccardi II. qvod habet Fabricius, sed Eccardi I. fuit filia: prout a Dn. Præside in *Historia Eccardi I. Sect. XIIX. §.* XIII. ex Ditmaro demonstratum.

FINIS.

COROLLARIA EX HISTORIA OSTERLANDICA.

I. Pars hodiernæ Misniæ, Voigtlandiæ & Thuringiæ Elystro ac Mulda, ut & alicubi Sala fluviis circumscripta jam ab antiquo vocatur Osterlandia.

II. Ea non habet nomen ab Osis populis, quod putat Sarcerius: sed ab Euro Orientali vento, quem Germani Ostwind appellant.

III. Et ita quidem dicta ob Thuringiam, cui ad Solem Orientem sita: imo olim Thuringiæ videtur pars fuisse, quæ quondam in *Australem*, Sud-Thüringen/ hoc est, Thuringiam proprie nunc dictam; *Borealem*, Nort Thüringen/ inferioris jam Saxoniæ partem; *Occidentalem*, West-Thüringen / quæ ipsa hodie est Hassia; *Orientalem* nostram, in das Osterland/ seu rectius, Ostland/ divisa.

IV. Atque hinc est, quod sæpius *Terra Orientalis* in antiquis audiat diplomatis. Quæ res quandoque fefellisse videtur germanicum interpretem Codicis MS. Latini Diplomatum Doberlugensium in Bibliotheca nostra Academica, qui fere semper *Terram Orientalem* vertit, das Osterland / cum interdum Lusatiam pro ea habeamus intelligere. At quando in eodem codice Orientalis & Lusatiæ Marchionatus distingvuntur, per istam credo designari Osterlandiam.

V. *Libonotria* eadem a quartidecimi sequentisque seculi Scriptoribus vocatur: quod nominis nonnulli a Principe nescio quo Harminii socio, Gartzo & Stella a Libonicis populis perperam derivant. Rectius forte a duobus ventis Λὶψ & Νότος, *Auster* & *Africus* descendit. Quamvis non tam *Libonotbria*, sed *Libonotbia*,

thia, undecunque tandem originem capiat, appellanda sit.

VI. Ratio nominis utcunque dari potest, si Osterlandiam ad Lusatiam & Saxoniam retuleris: Thuringiam vero si spectes, nescio an quædam possit excogitari.

VII. Quam Ditmarus Mersburgensis Præsul *Australem Thuringiam* vocat, an Osterlandia sit, merito dubitaverim; nisi velimus dicere, ex Osterlandia perinde hanc conflatam esse, ac ex Austria, Osterreich: deflexione vocis plane vitiosa.

VIII. Osterlandiæ bonam partem quondam habuere Sorabi: his a Francorum Germaniæque Regibus vel ejectis vel in provinciam redactis, terra ea paruit Marchionibus Misniæ.

IX. A Misniæ Marchionatu tamen divisa quandoque fuit Marchia Osterlandica: quod forte circa tempora Alberti Marchionis cœpit, cujus filius Theodoricus Junior (Tizmannum vulgo vocant) hanc terram a patruo Theodorico Seniore videtur accepisse. Hinc in Doberlugensibus ab anno 1289. diplomata sua sic orditur: *Theodoricus Junior, Landgravius Thuringiæ, Orientalis & Lusatiæ Marchio.* Et in Georgenthalicis ad ann. 1294. itemque 1299. hæc reperias: *Theodoricus Dei gratia Junior, Thuringiæ Landgravius, Lusacensis & Orientalis Marchio.*

X. Osterlandiæ partem fuisse opinor terram Plisnensem inter Plisnam & Elystrum fluvios sitam: quæ tamen in multis diplomatis ab Osterlandia distinguitur: ut adeo fallantur, qui Osterlandiam terramque Plisnensem per omnia putent convenire.

F I N I S.

Pag. 13. §. 2. lin. 10. pro anno CIↃCC. lege CIↃII. pag. 15. lin. 1. leg. anno CIↃIV. Cetera sphalmata lectoris æquitas excusaverit.